

Θεωρία Οικονομικής Πολιτικής

Διάλεξη 2: Εισαγωγή στις βασικές έννοιες της ΘΟΠ II

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Διδάσκων: Γιώργος Μαυρόπουλος

Οκτώβριος 10, 2025

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Οι αιτίες τις κρατικής παρέμβασης

- Γιατί παρεμβαίνει το κράτος;
- Για τους οικονομολόγους, η κρατική παρέμβαση απαιτεί αιτιολόγηση (σύμφωνα με το πρώτο θεώρημα των οικονομικών της ευημερίας, **κάθε ανταγωνιστική ισορροπία είναι ένα βέλτιστο σημείο κατά Pareto**).
- Με άλλα λόγια, δεν είναι εφικτό να βελτιώσουμε την ευημερία ενός οικονομικού φορέα χωρίς να μειωθεί η ευημερία κάποιου άλλου.
- Ζήτημα ηθικής (ποιός επωμίζεται το βάρος).

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Οι αιτίες τις κρατικής παρέμβασης

Επιχειρήματα υπέρ της κρατικής παρέμβασης:

- 1 Ατελής ανταγωνισμός.

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Οι αιτίες τις κρατικής παρέμβασης

Επιχειρήματα υπέρ της κρατικής παρέμβασης:

- 1 Ατελής ανταγωνισμός.
- 2 Ατελής πληροφόρηση.

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Οι αιτίες τις κρατικής παρέμβασης

Επιχειρήματα υπέρ της κρατικής παρέμβασης:

- 1 Ατελής ανταγωνισμός.
- 2 Ατελής πληροφόρηση.
- 3 Εξωτερικότητες.

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Οι αιτίες τις κρατικής παρέμβασης

Επιχειρήματα υπέρ της κρατικής παρέμβασης:

- 1 Ατελής ανταγωνισμός.
- 2 Ατελής πληροφόρηση.
- 3 Εξωτερικότητες.
- 4 Οι αγορές δεν είναι ολοκληρωμένες.

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Λειτουργίες Οικονομικής Πολιτικής

Οι τρεις λειτουργίες της οικονομικής πολιτικής:

- 1 Πολιτικές κατανομής.
- 2 Πολιτικές σταθεροποίησης.
- 3 Πολιτικές αναδιανομής.

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Πολιτικές κατανομής

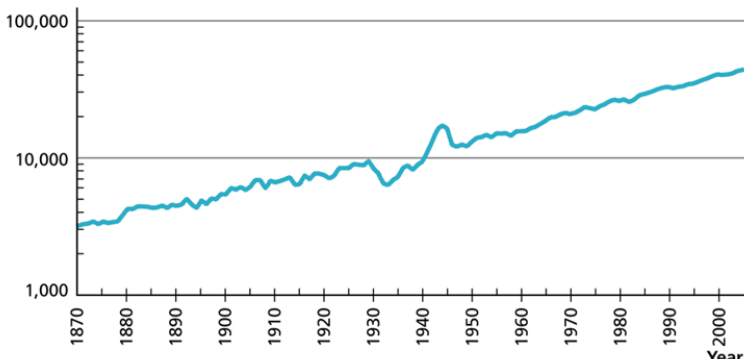
- Βελτίωση αποτυχιών της αγοράς (μονοπώλιο, εξωτερικότητες, κτλ.).
- Βελτίωση κατανομής πόρων και συντελεστών.
- Στόχος είναι η αποτελεσματικότητα της αγοράς.

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Πολιτικές σταθεροποίησης

Figure 1.4 GDP per Capita in the United States, 1870–2005 (Ratio Scale)

GDP per capita (2005 dollars, ratio scale)

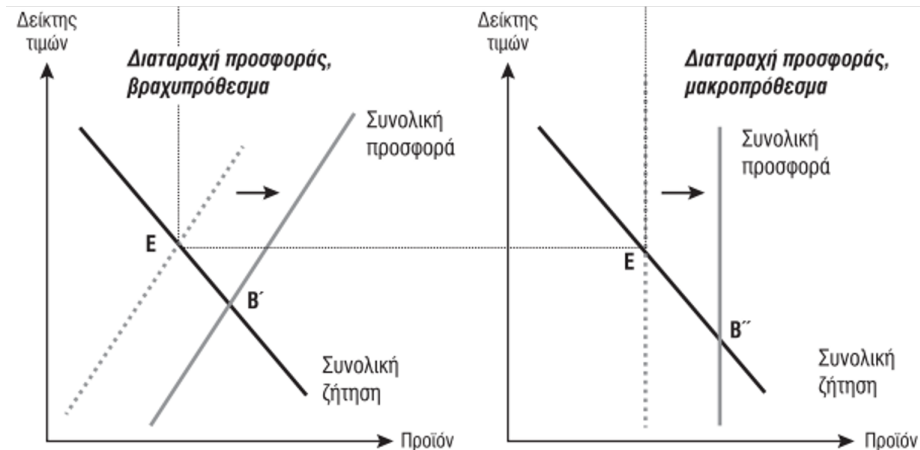
Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Πολιτικές σταθεροποίησης

- Περιορισμός βραχυπρόθεσμων αποκλίσεων απο μακροοικονομική ισορροπία αγοράς.
- Keynes: ονομαστικές **ακαμψίες** μισθών και τιμών (π.χ., ο πραγματικός μισθός δεν μειώνεται, το οποίο αποτρέπει την επαναφορά της πλήρους απασχόλησης).
- Σύγχρονη προσέγγιση: μεταβολές συνολικής προσφοράς και ζήτησης.

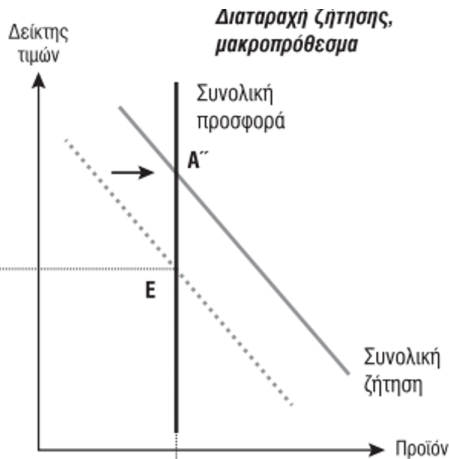
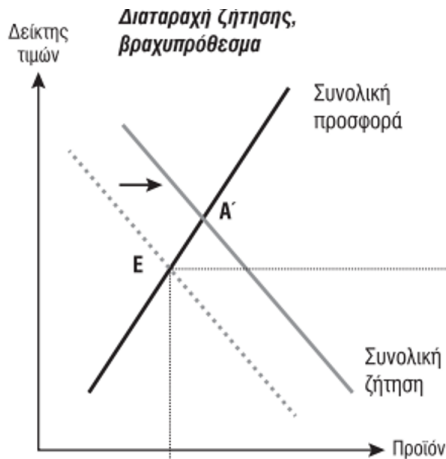
Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Πολιτικές σταθεροποίησης

- ❶ Μια **διαταραχή προσφοράς** είναι μια εξωγενής μεταβολή στη σχέση μεταξύ δυνητικής παραγωγής και τιμής προϊόντος.
 - Για δεδομένο επίπεδο μισθού και τιμής προϊόντος, για παράδειγμα, μια πετρελαϊκή διαταραχή (**αύξηση στην τιμή του πετρελαίου**) μειώνει το επίπεδο του δυνητικού προϊόντος γιατί αυξάνει το κόστος και μειώνει την κερδοφορία της παραγωγής.
 - Η καμπύλη προσφοράς μετατοπίζεται αριστερά.
- ❷ Μια **διαταραχή ζήτησης** είναι μια εξωγενής μεταβολή στη σχέση μεταξύ ζήτησης προϊόντος και τιμής προϊόντος.
 - Αυτό μπορεί να προέρχεται, για παράδειγμα, από μια **μείωση στο επίπεδο κατανάλωσης** των νοικοκυριών λόγω πτώσης του πλούτου.
 - Η καμπύλη ζήτησης μετατοπίζεται αριστερά.

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Πολιτικές σταθεροποίησης

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Πολιτικές σταθεροποίησης

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Πολιτικές σταθεροποίησης

Ζήτηση:

- Θετική διαταραχή ζήτησης στη βραχυχρόνια περίοδο: αύξηση τιμής και προϊόντος.
- Θετική διαταραχή ζήτησης στη μακροχρόνια περίοδο: αύξηση τιμής (κάθετη καμπύλη προσφοράς).

Προσφορά:

- Θετική διαταραχή προσφοράς στη βραχυχρόνια και μακροχρόνια περίοδο: μείωση τιμής και αύξηση προϊόντος.

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Πολιτικές σταθεροποίησης

- Δημοσιονομική ή νομισματική παρέμβαση επηρεάζει την καμπύλη ζήτησης, και είναι:
 - ❶ Αποτελεσματική στην αντιμετώπιση διαταραχών ζήτησης.
 - ❷ Αναποτελεσματική στην αντιμετώπιση διαταραχών προσφοράς.
- Υποθέσατε μια μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς αριστερά (π.χ., αύξηση τιμών του πετρελαίου):
 - ❶ Η πολιτική αύξησης της ζήτησης οδηγεί σε αύξηση επιπέδου τιμών και προϊόντος (βραχυχρόνια).
 - ❷ Η πολιτική αύξησης της ζήτησης οδηγεί σε αύξηση επιπέδου τιμών (μακροχρόνια).

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Πολιτικές σταθεροποίησης

- **Συμπέρασμα:** απαιτούνται πολιτικές προσφορές για την αντιμετώπιση διαταραχών προσφοράς.

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Πολιτικές σταθεροποίησης

- **Συμπέρασμα:** απαιτούνται πολιτικές προσφοράς για την αντιμετώπιση διαταραχών προσφοράς.
- **Παρατήρηση:** η αποτελεσματικότητα των πολιτικών ζήτησης εξαρτάται από την κλίση της βραχυχρόνιας καμπύλης προσφοράς: σχεδόν ευθεία (ονομαστικές ακαμψίες) και κάθετη (γρήγορες προσαρμογές).

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική

- Εξετάσαμε μέχρι στιγμής την έννοια της αποτελεσματικότητας και της επαναφοράς της όταν αυτή αποκλίνει (σταθεροποίηση).

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική

- Εξετάσαμε μέχρι στιγμής την έννοια της αποτελεσματικότητας και της επαναφοράς της όταν αυτή αποκλίνει (σταθεροποίηση).
- Εξαντλεί η αποτελεσματικότητα της οικονομίας το ρόλο του υπεύθυνου χάραξης της οικονομικής πολιτικής;

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική

- Εξετάσαμε μέχρι στιγμής την έννοια της αποτελεσματικότητας και της επαναφοράς της όταν αυτή αποκλίνει (σταθεροποίηση).
- Εξαντλεί η αποτελεσματικότητα της οικονομίας το ρόλο του υπεύθυνου χάραξης της οικονομικής πολιτικής;
- Όχι.

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Πολιτικές αναδιανομής

- Ακόμα και στην υπόθεση της κατα Pareto βέλτιστη ισορροπίας, η κατανομή εισοδήματος δεν διασφαλίζει τη **κοινωνική δικαιοσύνη**. Το πρόβλημα είναι η ισότητα (σε αντίστιξη με την αναποτελεσματικότητα στην σταθεροποίηση).
- **Διεθνές εμπόριο**: αυξάνεται η σύνολη αποτελεσματικότητα, αλλά, σε μια χώρα πλούσια σε κεφάλαιο, η εργασία χάνει σχετικά με το κεφάλαιο όταν εμπορεύεται με χώρες φτωχές σε κεφάλαιο.
- Φορολογία κέρδους ή εισοδήματος (επηρεάζει κίνητρα και πιθανόν ισορροπία αγοράς).
- Η αναδιανομή περιλαμβάνει **δίλημμα μεταξύ ισότητας και αποτελεσματικότητας** (αρνητική σχέση).

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Αξιολόγηση Οικονομικής Πολιτικής

- Κριτήρια για την αξιολόγηση πολιτικών αποτελεσματικότητας, σταθεροποίησης, και ισότητας.
- Ένας ενιαίος αντικειμενικός στόχος: Για το νοικοκυριό i η χρησιμότητα μπορεί να εκφραστεί σε μια πολύ γενική μορφή:

$$U_i^t = U(C_{i1}^t, C_{i2}^t, \dots, C_{in}^t; N_i^t; E_i^t; \Xi_i^t)$$

όπου C_{ik}^t ($k = 1, \dots, n$) είναι η ποσότητα του αγαθού k που καταναλώνεται από το νοικοκυριό i τη χρονική στιγμή t , N_i^t η ποσότητα της προσφερόμενης εργασίας από το νοικοκυριό i στη χρονική στιγμή t , E_i^t , ένα διάνυσμα μεταβλητών που αναπαριστούν τις εργασιακές συνθήκες (ένταση προσπάθειας, δυσκολία, κλπ.) και Ξ_i^t ένα διάνυσμα μεταβλητών που αντιπροσωπεύουν την ποιότητα του περιβάλλοντος.

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Αξιολόγηση Οικονομικής Πολιτικής

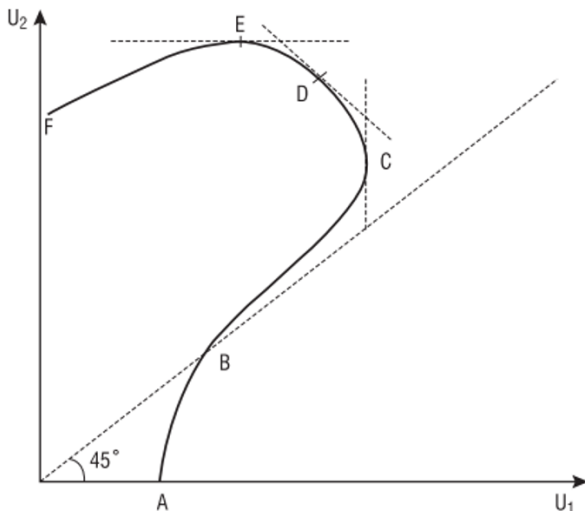
- Η στιγμιαία χρησιμότητα δεν είναι ικανοποιητική προσέγγιση.
- Διαχρονική χρησιμότητα:

$$u_i = \sum_{t=0}^{\infty} \frac{u_i^t}{(1 + \rho)^t}$$

όπου ρ το προεξοφλητικό επιτόκιο.

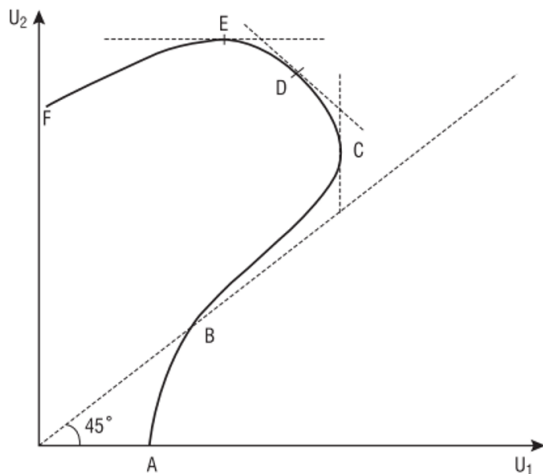
- Η διαχρονική χρησιμότητα u_i του νοικοκυριού i είναι η παρούσα αξία της μελλοντικής χρησιμότητας προεξοφλημένης με επιτόκιο ρ .

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Αξιολόγηση Οικονομικής Πολιτικής

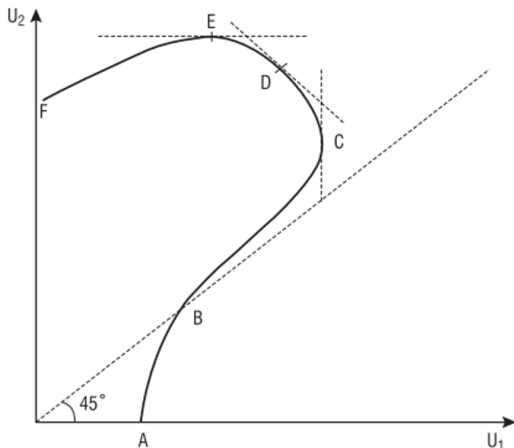
Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Αξιολόγηση Οικονομικής Πολιτικής

- B: Ισότητα.

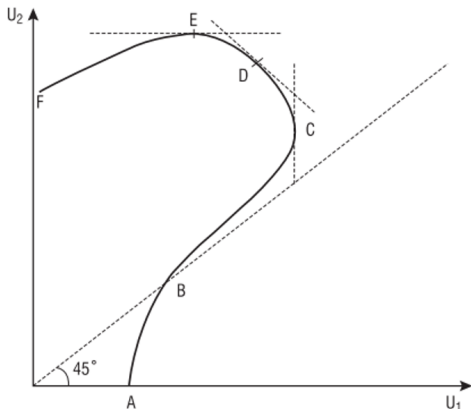
Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Αξιολόγηση Οικονομικής Πολιτικής

- B: Ισότητα.
- D: Bentham (αποτελεσματικότητα).

Εισαγωγή στην Οικονομική Πολιτική - Αξιολόγηση Οικονομικής Πολιτικής

- B: Ισότητα.
- D: Bentham (αποτελεσματικότητα).
- C: Rawls (αναδιανομή).

Σύνοψη

- Αιτίες κρατικής παρέμβασης.
- Τρόποι παρέμβασης (λειτουργίες οικονομικής πολιτικής).